

Hytteutbygging i villreinens randsoner

Samtidig som det er 10 000 hytter i nærheten av villreinområdet Rondane konstaterer forskerne at villreinstammens arealbruk er halvert siste 60 år. Er det andre enn villreinen som kjenner uroen?

Foto: Kjell-Erik Moseid

Tekst: Morten Aas, koordinatør, Forum for natur og friluftsliv Innlandet

I media har det den senere tid vært mye oppmerksomhet omkring hytteutbygging. Koronapandemien satte ytterligere fart i et allerede hett hyttemarked, og det er mange som fullt forståelig ønsker å bygge hytte til fjells. Gjerne høyere opp eller lengre inn, så lenge det er i en akseptabel kjøreevstand fra primærbolig. I hvilken grad evner demokratiet gjennom politisk styring og en skarpt fungerende offentlig forvaltning å sette nødvendige grenser i møte med de sterke markedskrefter?

De som er erfarne villreinjegere, eller kjenner villreinforvaltninga, vet godt hvor arealkrevende reinen er. Der den veksler mellom kalvingssområder, frodige sommerbeiter og karrige vinterbeiter. Skyheten gjør den utvilsomt svært sårbar for forstyrrelser i sin nomadiske levemåte. I 2018 løftet NJFF Hedmark inn for landsmøtet et behov for tiltak som kan sikre en mer bærekraftig forvaltning av villreinens leveområder. De fikk landsmøtets tilslutning for dette. Hvilke muligheter finnes egentlig?

Selv kom NJFF Hedmark med et interessant innspill om å vurdere frivillig fjellvern etter modell frivillig skogvern. Årlig settes det av omkring 350 mill kr over statsbudsjettet for å innfri Stortingets mål om vern av skog. Kunne det vært aktuelt med en lignende statlig ordning til grunneiere i fjellet for å hindre ytterligere nedbygging og forstyrrende infrastruktur i villreinområder? Tanken om en slik ordning strandet uansett i NJFFs landsmøte, og er heller ikke politisk aktualisert av andre. Strandet har også statlige planretningslinjer for fritidsbebyggelse. Dette har med jevne mellomrom blitt drøftet på departementsnivå, men er aldri blitt utformet. Nåværende regjering har tatt til orde for viktigheten av lokal forvaltning snarere enn statlig styring.

De mulighetene en sitter igjen med for å regulere hytteutbygging og annen fritidsbruk varierer noe mellom villreinområder. For tilfellet Rondane, der villreinen kanskje er under hardest press, kan følgende tre muligheter nevnes:

- 1) forvaltning etter verneforskrifter,
- 2) regional plan for Rondane og Sølénkletten, og
- 3) tradisjonell

kommunal arealforvaltning etter plan- og bygningslov. Forvaltning etter fjelloven skal heller ikke undervurderes da betydelige arealer i nettopp Rondane er statsallmenning. Samlet høres i alle tilfeller dette ut som en solid verktøykasse. Det er derimot ikke nødvendigvis en sammenheng mellom velutstyrt verktøykasse og godt håndverk.

Verdt å nevne er at nasjonalparkstyret er gang med rullering av forvaltningsplanene for verneområdene i Rondane. Dette er en viktig prosess å følge både for NJFF og andre med interesse for villreinforvaltning. Når nye Innlandet fylkeskommune får satt seg bør de også oppfordres til å løfte fram igjen sine regionale villreinplaner. De planmessige retningslinjene ligger der, men handlingsplanene som ble vedtatt og som har konkrete villreinforbedrende tiltak, er i liten grad fulgt opp eller finansielt prioritert. Her kan det være muligheter. Hva så med den lokale kommunale forvaltningen etter plan- og bygningsloven? Stort ansvar hviler utvilsomt på kommunene siden de har stor innflytelse på arealdisponeringer i eller i tilgrensning til fylkets villreinområder. Der marked-

skreftene er sterke må kommunene bli mer bevisst sin forvaltningsrolle. Våre folkevalgte må minnes på at de skal ivareta felleskapets ressurser til samfunnets beste i et langsiktig perspektiv. Vi i Forum for natur og friluftsliv Innlandet tar også ofte til orde for mer administrativt og politisk samarbeid på tvers av kommunegrensene. Dette for en mer helhetlig forvaltning av felles fjellområder, der en i større grad kan foreta nødvendige samfunnsanalyser og se sumvirkninger av hytteutbygging, reiselivsvirkosomhet og annen næringsetablering i et større perspektiv.

Som koordinatør i Forum for natur og friluftsliv erfarer jeg at engasjement er viktig for et fungerende demokrati. For god politisk styring må vi alle løfte blikket fra det små og spille politikere våre gode i det store. Villreinen snakker ikke, skriver ikke, men har sitt eget språk. Det må dere tale dere villreinjegere som forstår.